

Gyzyl terror: Lenin

Category: Kitapcy, Nukdaýnazar, Sözler, Taryhy şahslar

написано kitapcy | 21 января, 2025

Gyzyl terror: Lenin GYZYL TERROR

Türkmen jemgyýeti üçünji müňýyllyga uly täzeleniş, düýpli ösüşler bilen gadam basdy. Öz taryhynda köp pajygaly döwürleri başyndan geçiren halk üçin bu şöhratly eýýama abraý bilen, halallyk, çuň düşünjelilik bilen barmak bu gün beýik maksat bolup durýar.

Geljege uly umytlar bilen garaýan halkymyz geçmişini hem unutmaly däldir. Türkmen halky daşarky döwletleriň harby, ruhy zor salmalaryndan köp ejir çekdi, ençeme horluklary başdan geçirdi. Halkymyzyň ajaýyp, göwher ýaly gymmatly milli ruhuna iň güýçli zarba uran kommunistik ideologiya boldy. Türkmen jemgyýetiniň soňky taryhynda esasy rol oýnan, bolşewikleriň baştutany Leniniň adamzadyň tebigy ösüşlerini we akymalaryny ters aýlan taglymatynyň düýp özeninde sütemden, zorlukdan başga zat ýokdy. Bu hakda anyk maglumatlar we pikirler beýan edýän D.Ýazgulyýewiň «Gyzyl terror» makalasy siziň ünsüňizi çekse gerek.

* * *

Her bir halkyň milli lideri özünden döreýär. Emma, haýp, bu hakykat unudulyp, SSSR döwründe – bu äpet zannyýaman, býurokratik döwleti bikanun agdarylyşyk ýoly bilen esaslandyran kommunistleriň serdary Lenin emeli görnüşde, tas ähli adamzadyň «babasyna» öwrülipdi. Ýöne hakykat iru-giç dabaralanýar. Bu günki gün Leniniň kimdigi, onuň ýolbaşçylygynda edilen Oktýabr agdarylyşygy, rewolýusiýanyň soňky netijeleri hakynda aç-açan gürrüň etmäge uly mümkinçilikler bar. Bizem şol mümkinçilikden peýdalanyň, şu makalamyzda Leniniň nähili şahsyýet bolandygy, onuň eden Oktýabr agdarylyşygynyň netijeleri hakynda dogruçyl maglumatlary bermegi makul bildik.

Leniniň Simbirskde 22.04.1870-nji ýylda doglanlygyny bilmeýän az-az bolsa gerek. Onuň maşgalasy tutuşlygyna ors imperiýanyň syýasy gurluşyny güýç bilen agdarmaklygyň tarapynda durýan rewolýusionerleriň pikirdeşleridi. Leniniň dogany Aleksandr 1887-nji ýylda patyşanyň janyna kast etmeklige gatnaşanlygynyň üsti açylansoň, şol terrorçylykly hereketi üçin ölüme höküm edilýär. Onuň kakasy Nikolaý Ulýanow bolsa, ogly Aleksandrdanam has oň özüniň rewolýusion pikiriniň gurbany bolup aradan çykypdyr. Lenin ýaşlykdan rewolýusion terbiýe alansoň, onuň ganyna heniz yetginjek ýigitkä, häkimiýeti zorluk bilen basyp almaly diýen düşünje ornapdyr. Haçan-da dogany Aleksandr öldürilende, 17 ýaşly Lenin: «Ýok, men bu ýol bilen gitmerin, ýöne arymy welin, alaryn!» diýipdir. Ol

talyplyk ýyllarynda ors patyşasyna garşy rewolýusion göreşe başlapdyr.

SSSR döwründe kommunist alymlar Leniniň syýasy arena çykmagyny taryhy zerurlyk hasaplap, onuň amala aşyran Oktýabr agdarylyşygyny kanunalaýyklyk hökmünde aklamaga synanyşypdylar. Emma taryhy obýektiv öwrenen dünýä alymlary W.I.Leniniň ýolbaşçylygyndaky Oktýabr agdarylyşygynyň millionlarça adamyň ölümüne sebäp bolan gabahat jenaýatçylykly işdigini subut etdiler. Dogry, XX asyryň başlarynda, ors sarizminiň ýöredýän syýasaty bütinleý şowsuzlyga uçrady. Çüýräp barýan patyşalyk sistemasyny halas etmäge synanyşyp, imperator Nikolaý II syýasy toparlaryň edýän talaplaryna eglişik etmäge kaýyl boldy. Emma kapitalizmiň çalt ösmegi monarhistik dolandyryşy bütinleý inkär edýärdi. Halkyň tolgunyşyklary, syýasy toparlaryň talaplary Orsyýetiň patyşalyk düzgüniniň çüýränligini kemsiz subut edipdi. Bu zatlara düşünen Nikolaý II 1917-nji ýylyň mart aýynyň başynda dogany Mihailiň peýdasyna tagtyndan el çekýändigini yglan etdi. Mihail hem monarhistik düzgün bilen uly imperiýany dolandyryp bilmejekdigine akyl ýetirip, şol günüň özünde patyşalykdan el çekdi. Şeýlelikde, Orsyýetde patyşalyk sistemasy, esasan, gandöküşiksiz ýatyryldy. Şondan soň fewral buržuaz (köne hasap bilen) 1917-nji ýylyň fewraly rewolýusiýasy amala aşyrylyp, ýurtda Kerenskiniň ýolbaşçylygynda wagtlaýyn hökümet dikeldildi. Wagtlaýyn hökümet şol döwrüň şertlerine görä, kanuny saýlanypdy. Ýöne bu hökümet uzak dowam etmedi. Leniniň ýolbaşçylygyndaky bolşewikler partiýasy şol kanuny hökümeti agdaryp, saýlaw ýoluny inkär edip, zorluk bilen häkimiýet başyna geçdi. Şundan görnüşi ýaly, Leniniň terrorçylyk ýoly bilen häkimiýet başyna gelmegine hiç hili taryhy zerurlygyň bolmandygy äşgärdir. Ol bütin adamzadyň garşysyna amala aşyrylan jenaýatçylykly pitnedir.

Geliň, biz Leniniň gurnan Oktýabr agdarylyşygynyň näme üçin pitnedigini subut etmäge synanyşalyň. Birinjiden, Lenin adamzat döräli bärei dowam edip gelýän ewolýusion ösüşi inkär edip, güýç ulanyp, rewolýusion ýoly saýlap alypdy. Emma onuň

saýlap alan rewolýusion ýoly ägirt uly ors imperiýasynyň ähli ýerinde graždanlyk urşunyň turmagyna, iň bärki hasapdan 20 million adamyň ölümüne sebäp boldy. Emma goja taryh adamzadyň ewolýusion ösüşiniň dogrudygyna şaýat.

Ikinjiden, işçileriň proletariat diktaturasyny ykrar edip, rewolýusion ýol bilen sosializmi amala aşyran ýurtlar asyrlarboýy dowsm edip gelyän ykdysadyýeti inkär edip, eýeçiligiň döwlet eýeçiliginden galanyny güýç bilen ýok etdiler. Eýeçiligiň ýok edilmegi döwletiň aşa býurokratlaşmagyna, hususy emlägini ýitiren adamlaryň biparhlaşmagyna, özbaşdak pikirlenmekden mahrum bolmagyna getirdi. Ykdysadyýetiň dolulygyna döwlet eýeçiligine geçmegi adamlaryň işläp ýaşamak höwesini çäklendirdi. Köp görnüşli eýeçiligiň ýok edilmegi ykdysady bäsleşigiň ýatyp galmagyna, sosialistik ýurtlaryň ykdysady sistemasynyň kem-kemden çagşamagyna eltdi. Bu bolsa, planly ykdysadyýetiň durmuşa ukyply däldigini бүтін dünýä subut etdi. Mysal üçin, ösen sosializme ýeten hasaplanan SSSR-iň önümçiliginiň iň ýokary döwri (1984 ý.) ABŞ-nyň önümçiliginiň bary-ýogy 18 %-ne deň bolupdyr. GDR-nyň milli önümi kapitalistik ösüş ýolundaky GFR-nyň öndüren milli önüminden jan başyna hasaplanyňda, 10 esse az bolupdyr. Tutuşlygyna alanyňda, 1980-nji ýylyň ortalarynda dünýäniň üçden bir ilatyna eýe bolan 15 sany sosialistik ýurtlar Ýer yüzüniň 7 % önümini-de öndürüp bilmändir. Bu bolsa, sosialistik ýurtlaryň jan başyna dünýäniň umumy ortaça görkezijisinden iki esse, ösen kapitalistik ýurtlaryndan bolsa, baş esse az önüm öndürenligine kepil geçýär.

Üçünjiden, sosialistik ýurtlarda adamzadyň jemgyýetçilik-syýasy gatnaşygy kem-kemden passiwleşdi. Jemgyýetdäki syýasy çekişmeler, erkin saýlaw, köp pikirlik unudyldy. Proletariat diktaturasyndan beýleki ähli syýasy dolandyryşlar inkär edildi. Partiýanyň döwlet işine gatyşmagy çäksiz derejä baryp ýetdi. Ýurdy halkyň saýlan şahsyýeti däl-de, partbýurokraty dolandyryp ugrady. Bu bolsa, partiýanyň bähbidini halkyňkydan ileri tutulmagyna getirdi.

Dördünjiden, sosialistik ýurtlarda diňe ýeke-täk materialistik garaýyşly ylym ykrat edilip, idealistik taglymatlar hem dini

garaýyşlar gös-göni inkär edildi. Adamzadyň nesilme-nesil ynanyp gelen dini ynanjy gödeklik bilen basgylanyp, Ýer ýüzünde birtaraplaýyn materialistik taglymatyň ornaşmagy edendiligiň köpelmegine, jenaýatyň çäksiz möçberde artmagyna, mahlasý, adamzadyň ruhunyň kesellemegine alyp geldi. Çünki, adamzatdan gizläp edilýän haramylyklaryň jezasynyň ýokdugyna ynanan ynsanlar Hudaýdan gorkmazdan, her hili hilegärlik, jenaýat edip başladylar. Adamlaryň «hemmeler deňdirler» diýen galp şygara ynanmagy, aldanmagy, jemgyýetde ikiýüzlüligi, göripçiligi artdyrdy.

* * *

Bolşewikler häkimiýeti bikanun eýelänsonlar, Wagtlaýyn kanuny hökümetiň tussag edilmekden halas bolan agzalary özleriniň soýuzdaşlary bolan Antanta ýurtlaryna kömek bermegini sorap ýüz tutýarlar. Şeýlelikde, gazaply graždanlyk urşy (1917-1920 ý) başlaýar. Bolşewikler Denikiniňem, Kolçagyňam, Ýudeniçiňem, Wrangeliňem eden hüjümlerini çym-pytrak etdiler. Sebäbi bolşewikler Leniniň görkezmesi bilen halky örän ýowuz şertde graždanlyk urşuna mobilizläpdiler. Birbada işçi-daýhanlaryň bolşewikleriň wadasyna ynananlygynam aýtmak gerek. Lenin şol ýyllarda işçi-daýhanlaryň göwnünden turaýjak «Ýer, ýaraşyk, syýasy deňlik, ylym-bilimi ösdürmek» şygarlaryny öňe sürýärdi. 1917-nji ýylyň 25-nji oktýabrynda bolşewikleriň ýolbaşçylygynda geçen Sowetleriň Bütinrussiýa II gurultaýy bolşewik guramasyny kanuny hökümet hökmünde ykrar edip, urşy ýatyrmak, ýer hakyndaky dekretleri tassyklady. Leniniň buýrugy esasynda nemesler bilen ýaraşyk şertnamasyny baglaşmaly komissiýanyň başlygy Troskä ýörite görkezme berlip, ýaraşygy mümkin boldugyça uzaga çekdirip, nemesleriň arasynda rewolýusion wagzy güýçlendirmek tabşyryldy. Muny duýan nemesler uly ultimatum iberip, 1918-nji ýylyň fewralynda Orsyýete garşy hüjüme başladylar. Diňe şondan soň bolşewikler öz hökümetiniň ýykylmagyndan gorkup, Leniniň berk talap etmegi boýunça ýurdy kemsidýän masgaraçylykly ýaraşyk şertnamasyna gol çekipdiler.

Bolşewikleriň ýer hakyndaky çykaran dekreti esasynda pomeşikleriň ýeri mugtuna döwlet haýryna geçirilip, daýhanlary deňeçer möçberde kärendesine paýlanypdyr. 1918-nji ýylyň başynda ýerden paý alan janypkеş daýhanlar oňat hasyl ýetişdiripdirler. Şol wagtam Lenin ýurduň sosialistik rewolýusiýasyny halas etmeli diýen bahana bilen «harby kommunizm» syýasatyny ygılan edip, azyk salgydyny girizipdir. Şol syýasat netijesinde daýhanlar ýetişdiren hasylynyň ählisini döwlete mejbury ýagdaýda bermeli bolupdyr. Oba hojalyk önüminiňem, senagat önüminiňem erkin söwdasy doly gadagan edilip, öz önümini bazarda satan daýhanlar Leniniň görkezmesi bilen rehimsiz atylyp öldürilipdir.

Leniniň buýrugy bilen diňe bir ýurtdaky kapitalistleriň zawod-fabrigi däl, daşary ýurt kapitalistleriniňem ors ykdysadyýetine goýan 16 milliard gyzył puly (häzirki 160 mlrd dollar) maýalary-da döwlet haýryna geçirilipdir. Eýýäm 1917-nji ýylyň noýabryndan kapitalistleriň zawod-fabrikleri millileşdirilip, olaryň ýurtdan gaçyp ýetişmedigi tussag edilip, köpüsi bolsa dereksiz ýitirim edilipdir. Bolşewikleriň bu eden-etdiligini ýazgaryp, kapitalistik ýurtlar olar bilen ähli gatnaşyklaryny kesipdiler. Ykdysady gabawa düşen bolşewikler Leniniň buýrugy bilen ähli ýerlerde gazaply düzgün-tertibi ýola goýdular. Zawod-fabrikleriň işi togtapdy. Görlüp-eşdilmedik açlyk, graždanlyk urşy halkyň başyna agyr musallat bolup indi. Ýurtda ýangyç ýetmezçiliginiň öwezini dolmak üçin halk köpçülikleýim odun ýygмага sürlüp, ekologiýa kast edilipdir. 1919-njy ýylda RK (b) Ählirus konferensiýasynda Lenin doklad edip, hut şol konferensiýada ol «ýangyş ugrunda göreş biziň ýaşamak ugrundaky göreşimizdir» diýip, odun ýygmaklygy mundan beýläk hem güýçlendirip, gyşa taýynlykly barmaga görkezme berip, görkezmäni ýerine ýetirmek üçin hiç bir zady gaýgyrmazlygy talap edipdir. Ýurduň dürli ýerlerinde turan gozgalaňlar rehimsizlik bilen basylyp ýatyrylypdyr.

1919-njy ýylyň 18-23-nji martynda Sowetleriň Bütünrussiýa III gurultaýynda Lenin ýer alyp, zähmeti bilen bol hasyl ýetişdiren daýhanlara «kulak» diýip tagma basyp, olara garşy

ýowuz göreş ygylan etdi. Leniniň kulaklara garşy göreşi SSSR-de tä 1930-njy ýyllara çenli dowam edip, münlerçe maşgalanyň dereksiz ýitip gitmegine sebäp boldy.

Häkimiýeti eýelän bolşewikler eýýäm 1918-nji ýylyň ortalaryna çenli ýurtdaky kommunistik ideologiýany goldamaýan ähli legal partiýalary, metbugaty gadagan edipdi. Leniniň buýrugy bilen ýurtda guduzlan bolşewikleriň ýeke-täk «azatlygy» höküm sürüp ugrady. Proletariatyň serdary: «Ýa biz bilen ýa-da biziň duşmanlarymyz bilen bolmaly. Üçünji ýol ýok» diýen şygary baýdak edinýärdi. Bolşewikleriň arasynda başda köp pikirliçlik, çekişme bolanam bolsa, kem-kemden Leniniň gelen netijesi partiýanyň içinde-de absolýut hakykat hökmünde kabul edilip başlapdyr. Diýmek, bir adamyň pikiri ilki partiýanyň, soňra bolsa ägirt uly ýurduň boýnuna dakylapdyr.

Ors imperiýasynyň merkezinde häkimiýeti eýelän bolşewikler tä rewolýusiýa çenli formal taýdan «her bir halkyň öz ykbalyny özi kesgitlemäge hukugy bar» diýen ideýanyň tarapynda duranam bolsalar, derrew emeli ýol bilen sosialistik rewolýusiýany öňki imperiýanyň tas ähli ýerinde diýen ýaly amala aşyrdylar. Eýsem näme üçin Lenin Finlandiýa, Polşa, Pribaltika ýurtlaryna garaşsyzlyk berip, ykdysadyýetde yzagalak Orta Aziýa respublikalarynda sowet hökümetini ýeňip üstün çykardyka?! Munuň ýeke-täk jogaby Lenine Sowet hökümetiniň çig mal ýapjasy bolup biljek Orta Aziýa respublikalarynyň gerekligindedir. Şonuň üçinem ol Orta Aziýanyň ykdysady yzagalaklygyna bütinleý göz ýumýardy. Finlandiýa, Polşa, Pribaltika döwletlerine erkinlik bolsa, Sowet hökümetini halas etmegiň hatyrasyna, nemesler bilen 1918-nji ýylyň 3-nji martynda Brestde baglaşylan şertnama esasynda mejbury berilýärdi. Şol wagt «Biz öz territoriýamyzy keseki duşmanlara bermäli» diýip, ýaraşyga garşy bolan bolşewiklere Lenin şu sözleri aýdyp, olary köşeşdiripdi:

«Biz birinji derejeli Sowet hökümetimizi halas etmegiň hatyrasyna ikinji derejeli bähbidimizi unudyp, bu şertnama wagtlaýyn razy bolmaly».

Lenin egindeşleriniň esasy bölegini öz tarapyna çekmek üçin bu şertnama wagtlaýyn gol çekmegi talap edipdir. Şonda Leniniň

tarapyna sekiz, garşysyna dört adam ses berip, Troskiniň pikirdeşleri bolan ýedi bolşewigem ses bermekden saklanypdyr. Leniniň özi bilen bary-ýogy sekiz bolşewik bütin ýurduň ykbalyny çözüpdir. Leniniň wagtlaýyn razylyk diýmegi «ol ýurtlary amatly wagtda basyp alarys» diýdigidi. Lenin tiz wagtdan diýen sözünü berjaý etmek üçin graždanlyk urşy ýatyşyp, ýurtda asudalyk göküm sürüp ugranda (1920 ý), Polşa garşy hüjüme başlapdyr. Ýöne dünýä döwletleriniň gatyşmagy hem bolşewikleriň uly harby ýalňyş goýbermegi netijesinde, ol hüjüm şowsuz tamamlanyp, bolşewikler Polşa bilen ýaraşyk baglaşmaga mejbur bolupdyrlar.

Lenin diňe barly synpa däl, eýsem döredijilik intelligensiýasyna hem gazaply darapdyr. Ol bolşewikleri goldamadyk alymlara, ýazyjy-şahyrlara «buržuaziiýanyň hyzmatkäri» diýip, olary rehimsizlik bilen ýok edipdir, ýa-sa olary daşary ýurda gaçmaga mejbur edipdir. Ýlmyň ýeke-täk materialistik ýoluny saýlap alansoň, idealistik pikirdäki alymlar, ýazyjy-şahyrlar gös-göni bolşewikleriň duşmanyna öwrülipdir. A.M.Gorkiý 1920-23-nji ýyllar aralygynda Leniniň özüne, onuň iň ýakyn egindeşleri Rykowa hem beýlekilere sekiz gezek hat ýazyp, dünýä belli birnäçe alymlaryň, ýazyjy-şahyrlaryň tussaglykdan boşadylmagyny haýyş edipdir.

Lenin Marksýň «Din halklar üçin tirýekdir» diýen jümlesini gapyp alyp, dindarlara garşy barlyşyksyz göreşipdir. Eýýäm 1922-nji ýylyň aýagyna çenli Sowet hökümetiniň ähli ýerinde metjitlerde azan aýtmaklyk ýatyrylyp, buthanalaryň iş togtadylypdyr. 1922-nji ýylyň 19-njy martynda Lenin Troskä ýazan örän gizlin hatynda buthanalardaky altynlary her hili garşylyga seretmezden alyp, olardan hümmetli gyzył pul ýasap, döwletiň agyr krizisiniň ujypsyzam bolsa öňüni almak barada teklip bar. Gynansagam, ol teklip bolşewikleriň arasynda goldanyp, bir ýyoa ýetmän buthanalardaky altynlar talanypdyrlar. Şondan soň metjitler, buthanalar köpçülikleýin ýykylmaga başlanypdyr. Din wekillerine hiç hili rehim edilmändir.

Lenin 1920-nji ýylyň güýzünde graždanlyk urşy, esasan, gutaransoň, partiýanyň içini arassalamagy, düzgün-tertibi has

berkitmegi talap edýär. Onuň bu talaby 1921-nji ýylyň martyndaky X gurultaýda esaslandyrylýar. Diňe 1921-nji ýylyň 15-nji awgustyndan şol ýylyň aýagyna çenli 730 müň kommunistiň 350 müň töweregi partiýadan «arassalanypdyr». Olaryň ykbalyňyň nähili bolandygyny bilmek üçin ullakan aklam gerek däl.

Lenin patyşa maşgalasynyň atylmagyna görkezme beripdir. Ol buýsanç bilen «Gyzyl terror ak terrora garşy üstünlikli göreşýär» diýer ekeni.

Leniniň döwürdeşleri çepçi es-er Çernow, kadetler partiýasyndan Izgoýew «Lenin terrorçylykly ýoly bilen amala aşyran sosialistik rewolýusiýasy netijesinde ýeke-täk ganhor hökümdara öwrüldi. Bolşewikleriň proletariat diktaturasyny perdelenip edýän uly eden-etdilikleri бүтін дүнýäni түмлюге gaplady. Şeýle-de bolsa, adamzadyň kanunalaýyk ýaşaýşyny gös-göni inkär edýän sosialistik rewolýusiýa дүнýäniň ýekeje ýurdunda-da parahatçylyk ýoly bilen amala aşyp bilmez» diýip, olar 1919-njy ýylda ýazypdylar. Olaryň aýdanlarynyň şeksiz dogrudygyny wagt atly adyl terezi doly subut etdi. Дүнýäniň ýekeje ýurdunda-da kommunistler parahatçylykly ýol bilen häkimiýeti ele alyp bilmediler, diňe ýarag güýji bilen kommunistler gan döküp, häkimiýeti eýelediler. Ýöne bu gün olaryň asyl maksadyna hemmeler düşündi. Дүнýäniň ähli күнjeginde kommunistleriň sosialistik ideýasy çүýredi. Sebäbi turuwbaşdan Lenin halal jemgyýeti gurmak hakynda pikirem etmändi. Onuň asyl maksady adamlardan, esasanam, garşydaşlaryndan zalymlyk bilen öç almakdy. Şonuň üçin Leniniň leksikonynda «повестить, арестовать, стрелять, наказать, поставить к стенке...» ýaly sözler örän köp gaýtalanypdyr. Ol sözleriň nähili many aňladýandygyny terjime etmändiňde-de düşnükliidir.

Leniniň özüniň ykbaly hem gaty ýowuzdyr. Ol бүтін ömrüni sergezdanlykda geçirdi, onlarça ýyl gizlenip ýaşady. Ençeme wagtlap türmede oturdy. Sürgünde boldy. Бүтін ömrüni öçlülik bilen ors patyşalygyna garşy göreşde geçirdi. Wagtlaýyn hökümetiň beren demokratiýasyndan peýdalanyp, partiýanyň ачык işlemegine şert gazandy. Soňra bolsa ol hökümetiň gowşaklygyndan peýdalanyp, ony basyp aldy. Ors patyşasyndan

aryny aňryýany bilen ýerine saldy. Lenin halkyň iň bir naýbaşy bolan dworýanlary, pomeşikleri, intelligensiýa wekillerini düýp-teýkary bilen ýok etdi.

Köne rus harby strategiýasyny çym-pytrak etdi. Don kazaklary ýaly dünýäni sarsdyran, hemişe ors imperiýasynyň namys-aryny gorap saklan goşunlaryň külüni asmana sowurdy. Halklaryň milli buýsanjyny sowet ideologiýasyna daňdy. Adamzat jemgyýetini synpy nukdaýnazardan böldi. Kapitalistlere, baýlara bolan ýigrenji kemala getirdi. Lenin öz rewolýusion egindeşlerine-de rehim etmedi. Özünüň kyn gününde tarapdarlary bolan adamlary bolşewige hem menşewige böldi. Lenine bet maksadyny amala aşyrmak üçin «Gyzyl terror» adyny alan repressiw apparat hyzmat edipdir. Ýöne Lenin halka salan musallatynyň ejirini özi-de çekipdir. Ol 1922-nji ýylyň 30-njy dekabrynda iň soňky gezek işläpdir. Şondan soň onuň işe çykmaga ýagdaýy bolmandyr. Oňa çenlem ol häli-şindi özüne degen awuly okuň ejirini çekip ýatar ekeni. Onuň aýal dogany M.U.Ulýanowanyň ýatlamasynda Leniniň Staline ejir çekip, gözgyny bolup ýatyp ölendenden, çalt öler ýaly zäher getirip bermegini haýyş edendigi aýdylýar. Lenin ýedi-sekiz aýlap akyl-huşuny doly ýitirip, bedeni ysmaz bolup ejir çekip ölýär. Onuň ömri «Ýakma bişersiň, gazma düşersiň» diýen atalar sözüniň şeksiz dogrudygyny subut etdi.. Lenin amala aşyran sosialistik rewolýusiýasynyň dünýä ýüzüne ýaýramagyny arzuw edipdir.

Ol 1903-nji ýylda rus proletariyatynyň dünýä rewolýusiýasynyň awangardy bolmalydygyny ýazypdy. Bolşewiklerin harby soweti 1921-nji ýylyň martyndaky gizlin ýygnaşygynda 18 bölümden ybarat tezis kabul edilipdir. Şol tezisde Gyzyl Goşunyň dünýä proletariyatynyň hemaýatçysy bolmalydygy aýdylýar.

Eýsem türkmen halky Oktýabr ynkylybyndan nähili ejir çekdikä? Rewolýusiýadan öň türkmenleriň näçedigi hakynda anyk resmi maglumat bolmasa-da, merhum akademik Şamyrat Täşliýewiň pikirçe, takmynan, 1915-nji ýyllarda türkmenler üç million töweregi eken. Haçan-da 1924-nji ýylyň 27-nji oktýabrynda Türkmenistan soýuz respublikasy hökmünde jar edilende, onuň ilaty zordan bir milliona ýetipdir. Bar aýdalyň, bir million türkmen daşary ýurda gidendir, çünki ata-babalarymyzyň

birentegi watanyňy terk edip, zordan başyny gutarypdyr. Lebapda uly pir Gyzylaýak halypanyň yzyna düşüp, 200 müň töweregi türkmen Owganystana geçip, ölümden halas bolupdyrlar. Emma galan bir million türkmeniň başyna näme düşendigi belli däl. Türkmenistanda milli döp-dessur, medeniýet, sungat, dini ynanç depelenip, bolşewik medeniýeti, ideologiýasy zorluk bilen ornaşdyrylypdyr. Bolşewikler ýurt Garaşsyzlygy diýen düşüňjani ýok etmek üçin hiç zatdan gaýtmandylar. Ýöne Hudaýa şükür, Leniniň guran aýylganç imperiýasy ýykylyp, öňki sowet respublikalary öz milli liderleriniň ýolbaşçylygynda garaşsyz döwlet boldular.

SSSR-iň döremegi dünýä halklaryna uly sapak boldy. HER BIR HALK ÖZ MILLI BÄHBIDINI UNUDYP, KYNÇYLYKDAN HEDER EDIP, ÖZ YKBALYNY ÝALAN WADALARY BERÝÄN TERRORÇYLYKLY TOPARLARYŇ YGTYÝARYNA BERSE, şol terrorçylykly toparyň häkimiýet başyna gelip, SSSR ýaly şeriň şalygy bolan döwleti esaslandyryp bilýändigini aýan etdi.

Şol sebäpli biziň geljekde şeýle terrorçylygyň gurbany bolmazlygymyz üçin Ata Watana ak ýürekden hyzmat etmegimiz gerek.

© Döwletmyrat ÝAZGULYÝEW.

«Edebiýat we sungat» gazetini, 1999 ý. Taryhy şahslar